

О. М. Тимченко

доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів ДВНЗ "Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана", Київ, Україна, o_tymchenko@ukr.net
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8143-1261>

НАСЛІДКИ ПОДАТКОВИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ У КРАЇНАХ ЄС ТА США

Анотація. Вивчення досвіду країн Європейського Союзу і США з оцінювання наслідків податкових реформ для економіки є актуальним для України з точки зору методологічних підходів, інтерпретації результатів, використання під час розроблення й реалізації податкової політики. У статті систематизовано підходи зарубіжних учених до оцінки впливу податкових трансформацій на ВВП, зайнятість, інвестиції, доходи населення; наведено її результати. Висновки науковців є неоднозначними. Більшість досліджень свідчить на користь зменшення податків. Проте економічне зростання внаслідок зниження податкового навантаження фіксується лише в короткостроковій перспективі та з часом нівелюється. Найвідчутніше на поведінку бізнесу і споживачів зміни в оподаткуванні впливають у період їх очікування. Для підтримки бюджету зменшення податкового навантаження на прибуток із метою активізації бізнесу супроводжується компенсаторними заходами за рахунок змін у акцизному й екологічному оподаткуванні.

Ключові слова: податки, податкова політика, податкова реформа, податкове навантаження.

Табл. 1. Літ. 25.

Olena Tymchenko

Dr. Sc. (Economics), Professor, SHEE "Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman", Kyiv, Ukraine, o_tymchenko@ukr.net
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8143-1261>

IMPACTS OF THE TAX POLICY CHANGE IN THE EU COUNTRIES AND THE USA

Abstract. Studying the experience of the EU countries and USA in assessing the impact of tax reforms is relevant for Ukraine in terms of methodological approaches, interpretation of results, and application in the development and implementation of tax policy. The author systematizes the foreign scientists' approaches to assessing tax impacts on GDP, employment, income, investments. The scientists' conclusions are ambiguous. Most of the research shows that tax cuts are the key to increasing GDP, investment, business activity and employment. However, the growth of these indicators due to the reduction of the tax burden is only fixed in the short term. Similarly, the increase in taxes leads to a downward trend in the dynamics of the above-mentioned indicators of social and economic development, but the negative impact is not long-term. The changes in taxation have the greatest impact on the behavior of businesses and consumers during their waiting period. It makes possible to assess the effects of tax innovations during their implementation more accurately. This conclusion is relevant for Ukraine, given the fact that changes in the tax legislation should be made no later than 6 months before the beginning of the fiscal year. The research proves both the reasonableness of lowering only marginal rates to stimulate business activity and increase investment, as well as reducing the tax burden on low-income segments to stimulate consumer demand. This conclusion may be useful in substantiating the decision to: 1) reduce the tax rate on personal income in Ukraine;

© Тимченко О. М., 2020

2) implement changes in tax rates for certain types of income, for which a differentiated approach of taxation is used. There are some interesting conclusion concerning the relationship between changes in the rate of the social security contributions and the level of employment. They may be useful for the Government of Ukraine, which has abandoned the single social contribution for employees and has substantially reduced it for employers.

Keywords: taxes, tax policy, tax reform, tax burden.

JEL classification: G28, H20, H24.

Е. Н. Тимченко

доктор экономических наук, профессор, профессор кафедры финансов ГВУЗ "Киевский национальный экономический университет имени Вадима Гетьмана", Киев, Украина

ПОСЛЕДСТВИЯ НАЛОГОВЫХ ТРАНСФОРМАЦИЙ В СТРАНАХ ЕС И США

Аннотация. Изучение опыта стран Европейского Союза и США по оценке последствий налоговых реформ для экономики является актуальным для Украины с точки зрения методологических подходов, интерпретации результатов, использования при разработке и реализации налоговой политики. В статье систематизированы подходы зарубежных ученых к оценке влияния налоговых трансформаций на ВВП, занятость, инвестиции, доходы населения; приведены ее результаты. Выводы ученых неоднозначны. Большинство исследований свидетельствует в пользу уменьшения налогов. Однако экономический рост вследствие снижения налоговой нагрузки фиксируется только в краткосрочной перспективе и со временем нивелируется. Наиболее ощутимое влияние на поведение бизнеса и потребителей изменения в налогообложении оказывают в период их ожидания. Для поддержки бюджета уменьшение налоговой нагрузки на прибыль с целью активизации бизнеса сопровождается компенсаторными мерами за счет изменений в акцизном и экологическом налогообложении.

Ключевые слова: налоги, налоговая политика, налоговая реформа, налоговая нагрузка.

Оцінювання наслідків податкових трансформацій є важливою складовою управління податками. За його результатами можна виявити допущені помилки та скоригувати податкову політику, щоб запобігти небажаним соціально-економічним ефектам. На жаль, зазначена складова податкового менеджменту не набула належного розвитку в Україні. Бракує публічних звітів Уряду про досягнення цілей податкових реформ, їх дію на розвиток економіки й добробут громадян. Натомість у країнах ЄС вплив податкових політик на макроекономічні показники і збалансованість бюджетів став темою гострих дискусій. Нагляд за податковою політикою ЄС зазнав істотних змін після глобальної фінансової кризи, включаючи, зокрема, створення національних фіскальних рад, які проводять незалежні оцінки внутрішніх фіскальних реформ. У цьому контексті дедалі більша увага приділяється дискреційним податковим заходам, вжитим державами – членами ЄС із метою якомога точнішого оцінювання наслідків податкової політики. Вивчення європейського й американського досвіду з цього питання є актуальним для України з погляду методики оцінювання, інтерпретації результатів, розроблення та реалізації вітчизняної податкової політики.

Проблематика податкових реформ у країнах ЄС входить у коло наукових інтересів українських учених. Слід відзначити праці О. М. Десятнюк, Т. В. Кошук, А. І. Крисоватого, Т. Я. Маршалока, В. М. Мельника, Я. В. Петракова, Л. Б. Райнової, А. М. Соколовської [1–7]. Віддаючи належне їхньому науковому доробку, зауважимо, що праць, де оцінювання наслідків податкових реформ у країнах ЄС і США є окремим предметом дослідження, бракує.

З огляду на зазначене, мета статті – навести результати опрацювання досвіду країн ЄС та США з питання оцінювання соціально-економічних наслідків податкових трансформацій. Цей досвід, на нашу думку, є корисним для України з точки зору як методологічних підходів, що застосовуються для оцінки, так і виявлених взаємозв'язків між збільшенням (зменшенням) податкового навантаження та макроекономічними й макрофінансовими показниками. Урахування зарубіжного досвіду сприятиме прийняттю виважених управлінських рішень щодо оподаткування й функціонування податкової системи в Україні.

Зарубіжні вчені оцінюють вплив податкової політики на ВВП, зайнятість, доходи населення, інвестиції. Так, У. ван дер Вілен (2019) кількісно вимірює макроекономічні наслідки змін податків у країнах ЄС протягом 2000–2016 рр. [8]. Новизна підходу цього дослідника полягає в проведенні оцінки дискреційних фіскальних коригувань, що охоплюють податки на доходи фізичних осіб, внески на соціальне страхування, податок на прибуток підприємств і податок на додану вартість у режимі реального часу. Зокрема, використовуючи унікальну базу даних, що включає передбачувані й непередбачувані податкові реформи в ЄС, ним надано перші оцінки мультиплікаторів виробництва та зайнятості для таких реформ. Автор доводить, що передбачувані зміни в оподаткуванні можуть призвести до принципово різних наслідків порівняно з несподіваними змінами в податковій політиці. Непередбачене зменшення податків, як правило, спричиняє негайне збільшення виробництва, тимчасом як очікуване зниження податкового навантаження може призводити до послаблення економічної активності через рішення бізнесу і споживачів відкласти інвестиції та споживання до початку фактичного впровадження реформи.

Цю тезу підтверджують результати розрахунків. Так, у разі непередбачуваного збільшення податкових надходжень на 1 % ВВП очікується середньострокове погіршення зростання цього показника на 1,83 в. п. [8]. Окрім того, уповільнення динаміки ВВП у середньостроковій перспективі можна очікувати, коли збільшення податкових надходжень є передбачуваним. При цьому спостерігаються дві ключові відмінності. По-перше, уповільнення зростання ВВП є істотнішим, ніж у випадку непередбачуваного збільшення податків, а саме показник становить –2,26, і ще меншим є зростання в разі обмеження вибірки до ЄС-15 [8]. Сукупний мультиплікатор ВВП збільшується до –2,15, коли виключаються країни, котрі користуються програмами фінансової допомоги, такі як Кіпр, Греція, Угорщина, Ірландія, Латвія, Португалія, Румунія та Іспанія [8]. По-друге, спостерігається відчутний вплив

очікуваних податкових реформ із моменту повідомлення про них. Зокрема, оголошення про підвищення податків має тенденцію до тимчасової активізації економічної діяльності, однак вплив під час упровадження реформи залишається негативним. Одна з можливих причин цього, на думку науковця, полягає в тому, що агенти починають споживати більше, очікуючи чергового підвищення податків [8]. Із цим висновком варто погодитися, беручи до уваги поведінку споживачів при очікуванні збільшення ставок акцизного податку. В цей період вони активно купують підакцизні товари, стимулюючи тим самим їх виробництво. Коли ж підвищені ставки вводяться в дію, спричинивши зростання цін, попит на продукцію падає, що призводить до скорочення виробництва.

За допомогою розрахунків дослідник наводить докази існування асиметрії між наслідками збільшення чи зменшення податків у країнах ЄС. За умови їх зниження мультиплікатор зростання виробництва становить 1,43, зменшуючись до 1,07 для ЄС-15 [8]. Окрім того, в середньостроковій перспективі зниження податків може спричинити підвищення цін і заробітної плати. Стосовно державних витрат варто зауважити, що податкові реформи, за висновками У. ван дер Вілена, не сприяють їх зміні в середньостроковій перспективі.

Наш аналіз був би неповним, якби ми не навели результати оцінювання наслідків податкових політик у окремих країнах. Так, Б. Хайо та М. Ухл, досліджуючи макроекономічні ефекти змін податкового законодавства в Німеччині, встановили, що при збільшенні податкового навантаження на економіку (частки податків у ВВП) на 1 %, випуск скорочується на 2,4 % [9]. П. Гіл, Ф. Марті, Р. Морріс, Дж. Перес, Р. Рамос отримали дещо нижчий показник зниження – 1,3 % ВВП – через рік після посилення податкового навантаження на 1 %, аналізуючи наслідки податкової політики в Іспанії. Проте, за їхніми висновками, в довгостроковій перспективі негативний ефект зникає. Ними встановлено, що наслідки змін у непрямому оподаткуванні є відчутнішими, при цьому інвестиції реагують помітніше, ніж споживання [10].

Постійний позитивний ефект від зниження податків констатує Дж. Клойн. У своєму дослідженні він оцінює вплив податкового навантаження на ВВП, споживання, інвестиції, імпорт, реальну заробітну плату у Великобританії [11]. Ця країна посідає 25-е місце за індексом податкової конкурентоспроможності – показником, що вимірює й порівнює, наскільки добре держави ОЕСР сприяють сталому економічному зростанню та інвестиціям через конкурентоспроможні й нейтральні податкові системи. Хоча Великобританія поліпшила свій рейтинг на одне місце порівняно з минулим роком, вона не використовує весь потенціал заходів, котрі можуть зробити її податкову систему більш конкурентоспроможною та нейтральною, включаючи кращий режим капітальних вкладень, ширшу базу ПДВ і спрощену систему оподаткування майна.

За два останні десятиліття Великобританія знизила ставку податку на прибуток підприємств з 30 % у 2000 р. до 19 % у 2017 р. Подальше зменшення

до 17 % заплановане на 2020 р. Однак ці реформи часто поєднуються із заходами, що розширюють базу та, по суті, “штрафують” нові інвестиції в бізнес. У 2008–2013 рр. країна скоротила обсяг амортизаційних відрахувань для машин і промислових будівель. Сума вирахування за теперішньою вартістю (відсоток вартості інвестицій, яку компанія може відняти протягом свого існування) для машин зменшилася за період 2008–2013 рр. із 83 до 76 %, а для промислових будівель – із 48 % до нуля.

Лише цього року Великобританія відновила 2-відсоткову річну надбавку на промислові будівлі, що дало можливість підприємствам проводити відрахування в розмірі 28 %. Низькі амортизаційні відрахування збільшують граничну ефективну ставку податку на прибуток, призводячи до здержання нових інвестицій. У 2018 р. частка останніх становила тільки 17 % ВВП (нижчий показник серед членів ОЕСР має лише Греція). На думку науковців, скорочення терміну експлуатації активів або повноцінні витрати на капітальні вкладення можуть допомогти стимулювати інвестиції й економічне зростання Великобританії та слугувати навіть дієвішим важелем, аніж подальше зменшення ставок податку на прибуток [12].

Варто наголосити, що, пропонуючи коригування бази податку на прибуток, яке призводить до скорочення надходжень цього податку до бюджету, науковці рекомендують поліпшити базу податку на додану вартість. ПДВ у Великобританії застосовується до менш ніж половини кінцевого споживання. Великою мірою це пов’язано з незвичайно широким колом товарів, котрі звільнені від його сплати чи оподатковуються за зниженими ставками. Зазначені чинники істотно зменшують податкові надходження. Використання стандартної ставки ПДВ до більшої частки кінцевого споживання може помітно підвищити ефективність британської системи ПДВ. Отже, застосування податків як інструменту стимулювання інвестицій повинне, на думку науковців, супроводжуватися компенсаційними заходами, спрямованими на збалансування бюджету. Інакше економічне зростання малоімовірне.

Наведемо ще одну думку з цього приводу. С. А. Ходж (президент Центру глобальної політики “Tax Foundation”) і Б. Хікман вважають, що, оскільки багато країн і далі конкурують одна з одною за іноземні інвестиції, зниження ставок податку на прибуток майже напевне залишатиметься привабливим варіантом. Тому противники такого підходу скоріше за все й далі оскаржуватимуть “гонку донизу” серед країн, котрі постійно зменшують ставки корпоративного податку. Проте, якщо економічне зростання є головною метою, ніхто не повинен сумувати за тенденціями зниження ставок або навіть можливим зменшенням податку на прибуток підприємств. Справді, в міру просування цієї дискусії та прагнення країн зміцнити чи розширити свої відповідні податкові бази, адвокати й зацікавлені сторони мають вимагати від політиків шукати відповіді за межами податку на прибуток підприємств, адже з точки зору економічного зростання практично будь-який інший вид податку в контексті розширення бази оподаткування був би кращим [13].

Серед країн ЄС Великобританія підтримує найвищі податки на нерухомість. У цьому контексті слід зазначити, що у квітні 2019 р. змінилися правила оподаткування нерухомості. До 2013 р. нерезиденти країни (приватні особи, компанії або трасти) зазвичай не сплачували податок на приріст капіталу у Великобританії, навіть якщо продавали там активи. У 2013 р. більшість компаній-нерезидентів стали обкладатися податком на приріст капіталу від житлової нерухомості. У 2015 р. уряд запровадив податок на приріст капіталу нерезидентів (NRCGT), котрий застосовувався до всіх нерезидентів Великобританії, включаючи фізичних осіб, трасти та компанії. Податок не стягувався, якщо нерезидент продавав компанію, котра володіла житловою нерухомістю в країні. Крім того, нерезиденти не сплачували податок на комерційну нерухомість Великобританії, наприклад магазини, офіси, готелі, ферми чи фабрики.

Однак, починаючи з 6 квітня 2019 р., нерезиденти сплачують NRCGT за всю британську нерухомість – як житлову, так і комерційну. Податкові інновації торкнулися й колективних інвестиційних схем (REIT). До запровадження змін офшорні REIT зазвичай не сплачували податок на свої інвестиції – оподатковувався лише розподільчий прибуток. Благодійні й пенсійні фонди звільнялися від податку. Згідно з новими правилами, всі акціонери та інвестори оподатковуються внаслідок продажу акцій або паїв у фонді. За попередніми оцінками, прибутковість інвестицій у благодійні й пенсійні фонди знизиться, оскільки тепер фонд сплачуватиме податок і матиме менший прибуток для розподілу.

На думку експертів, система оподаткування нерухомості у Великобританії є складною, такою, що не сприяє примноженню інвестицій. Її спрощення може знизити податкове навантаження на інвестиції та зменшити витрати на контроль дотримання законодавства. Податковий кодекс, конкурентоспроможний і нейтральний, сприяє сталому економічному зростанню й нарощуванню інвестицій, одночасно збільшуючи достатній дохід для державних пріоритетів. Вузькі зміни в політиці, на кшталт зниження ставки податку на прибуток на кілька відсоткових пунктів, зазвичай мають обмежений вплив на економічне зростання, особливо якщо поєднуються із заходами, котрі стримують нові інвестиції. Натомість більш фундаментальні реформи корпоративного прибуткового податку спільно з ПДВ і податком на нерухомість можуть підтримати економічне зростання у Великобританії [12].

Окрім оцінки впливу податків на обсяги інвестицій, увагу вчених привертають питання взаємозв'язку податків на працю та рівня зайнятості. Цікаві висновки було зроблено за результатами дослідження такого взаємозв'язку в Бельгії. У праці К. Бьорггреве та Ф. Да Каджу (2003) аналізуються можливі наслідки впливу зменшення податку на працю на її ринок і фіскальний ефект у типових для цієї країни умовах, тобто з урахуванням норми заробітної плати та її автоматичного індексування. Зниження внесків роботодавців на соціальне страхування розглядається разом із фіскальною компенсацією за рахунок ПДВ або податків на виробництво. Висновки

науковців полягають у тому, що вплив скорочення ЄСВ на зайнятість не є чітким. Доведено, що він залежить від процесу формування самої заробітної плати, норма котрої, встановлена в Бельгії, відіграє важливу роль. Створення робочих місць, породжене скороченням ESSC, може бути суттєвим лише в разі, якщо скорочення призведе до відповідного зменшення витрат на оплату праці та відносного зростання витрат на оплату праці порівняно з конкурентами. Якщо скорочення ESSC повністю компенсується еквівалентним збільшенням валової заробітної плати працівників, що цілком реально з огляду на норму заробітної плати, встановлену у Бельгії, то створення нових робочих місць є дуже обмеженим, оскільки в цьому випадку не можна очікувати сприятливого ефекту зниження відносних витрат. Реакція заробітної плати на зменшення внесків роботодавців і заходи фіскальної компенсації виявляється надзвичайно важливою для прийняття управлінських рішень щодо змін у оподаткуванні. Чим більше початкових скорочень внесків роботодавців буде використано для фінансування підвищення заробітної плати та чим більше інфляційних ефектів заходів фіскальної компенсації буде передано на заробітну плату, тим менш позитивно це вплине на зайнятість [14, с. 31].

Подібне дослідження проводилося у 2018 р. Проте воно здійснювалося на іншому методологічному підґрунті та охоплювало не лише Бельгію, а й Італію та Польщу. Науковці використали методологію, яка дала змогу проаналізувати гіпотетичні реформи системи соціальних страхових внесків у Бельгії та врахувати ефекти зворотного зв'язку, котрі виникають у результаті коригування величини внесків на соціальне страхування, а також поведінкові реакції на ринку праці. Виявляється, ефект самофінансування від зменшення внеску роботодавців на соціальне страхування значно більший (50 %), ніж працівників (13 %). Ефект самофінансування в цьому випадку означає, що вивільнені від зменшення соціальних внесків кошти спрямовуються на підвищення заробітної плати. При цьому, якщо навантаження знижується на самих роботодавців, то їхні витрати на підвищення заробітної плати більші (половина вивільнених коштів), ніж у разі послаблення навантаження на найманих працівників. Ефекти пропозиції робочої сили для Бельгії є тільки наслідками зменшення внесків на соціальне страхування, які сплачуються працівником, оскільки зменшення внесків роботодавця не впливає на наявні доходи домогосподарств у мікроекономічному режимі. Реформа сприяє зростанню сукупної пропозиції робочої сили на 1,24 %. Загальна пропозиція робочої сили в Польщі збільшується на 1 %, а в Італії спостерігається її скорочення [15].

Для порівняння з країнами ЄС розглянемо результати дослідження економічних і соціальних наслідків податкової політики США. Цей досвід, на нашу думку, може бути корисним Україні з точки зору прийняття виважених управлінських рішень із розроблення й реалізації податкової політики.

Американські вчені Е. Сімз і Дж. Вольфф вивчали вплив податкових змін на ВВП. Згідно з їхніми висновками, зменшення податків не повинне

постійно впливати на обсяги виробництва із плином часу. Розроблена ними модель передбачає, що такий захід має бути найменш стимулюючим для виробництва в періоди його падіння, тобто під час рецесії. Результати розрахунків показали, що зниження податків є найбільш бажаним у період рецесії, хоча й порівняно менше стимулює випуск у такий час [16].

Докази зростання ВВП у разі зменшення маржинальних ставок податків знаходимо також у праці К. Мертенза та Х. А. Олеа, котрі наголошують на тому, що зміна саме маржинальних, а не середніх податкових ставок дає позитивний ефект. При цьому тільки скорочення податків, які припадають на верхній 1 % доходів, має короткострокові позитивні ефекти, тобто зростає економічна активність і збільшуються доходи, але разом із цим посилюється нерівність у доходах до оподаткування. У свою чергу, скорочення податків для платників із доходами за межами верхнього 1 % теж призводить до зростання доходів і ділової активності, але з тривалішою затримкою [17]. Інші висновки з цього приводу робить дослідник О. Зідар. За результатами його розрахунків, зниження податків для 10 % осіб із високими доходами буде менш ефективним, ніж для 20 % малозабезпечених громадян. Водночас він припускає, що зменшення податків для осіб із високими доходами в довгостроковій перспективі може впливати на інвестиції в людський капітал та інноваційний розвиток [18].

У грудні 2017 р. у США було прийнято Закон про скорочення податків та робочі місця (The Tax Cuts and Jobs Acts, *дали* – TCJA). Закріплені ним нові правила оподаткування передбачають істотне зниження ставок податків, наприклад, максимальна ставка податку на прибуток зменшена з 35 до 21 %. Скасовано шкалу ставок і альтернативний мінімальний податок. TCJA дає змогу підприємствам вирахувати повну вартість нових інвестицій у році, коли вони здійснюються (100-відсоткова амортизація) протягом п'яти років. Починаючи з 2023 р., амортизація зменшується з кроком у 20 в. п., а після 2026 р. повністю усувається. Попередній закон дозволяв 50-відсоткову амортизацію у 2017 р., зниження її відсотка протягом наступних років та повне усунення її після 2020 р. TCJA вдвічі перевищив ліміт витрат для інвестицій малого бізнесу – з 500 тис. до 1 млн дол. США, що спростило правила бухгалтерського обліку для невеликих підприємств.

Окрім того, TCJA істотно змінено порядок оподаткування доходів з іноземних джерел. До його прийняття Сполучені Штати оподатковували доходи багатонаціональних компаній у всьому світі, тобто оподатковувався весь дохід, незалежно від місця його отримання, за вирахуванням сплачених у тій країні податків. Однак податок на прибуток зарубіжних дочірніх компаній міжнародних ТНК США був відкладений доти, доки дохід не був наданий американській материнській компанії. Тобто дочірні компанії не сплачували його, аж поки прибуток знаходився на іншій території. TCJA запроваджено новий мінімальний податок, який негайно оподатковує всі іноземні доходи, що перевищують нормальну ставку прибутку (10 %) за ставкою 10,5 % до 2025 р. і 13,125 % у наступні роки.

Із прийняттям ТСJA змінено систему пільг з індивідуального прибуткового податку: збільшено суму доходу, яка підлягає вирахуванню із його загального обсягу. Також уведено певні обмеження величини витрат, котрі можна враховувати при визначенні оподатковуваного доходу: згідно з новим законодавством, вони не повинні перевищувати 80 % отриманого доходу. Проте збитки дозволено переносити на наступні роки. Новий податковий закон змінив ставки та базу оподаткування індивідуального прибуткового податку [19]. Порівняльну таблицю ставок за попереднім і новим законом наведено нижче.

Таблиця. Ставки індивідуального прибуткового податку до та після прийняття ТСJA

До прийняття ТСJA		Після прийняття ТСJA	
Величина доходу, дол. США	Ставка податку, %	Величина доходу, дол. США	Ставка податку, %
0–9,525	10	0–9,525	10
9,525–38,70	15	9,525–38,70	12
38,70–93,70	25	38,70–82,50	22
93,70–195,45	28	82,50–157,50	24
195,45–424,95	33	157,50–200,00	32
424,95–426,70	35	200,00–500,00	35
Понад 426,700	39,6	Понад 500,00	39,6

Джерело: How did the Tax Cuts and Jobs Act change personal taxes? / Tax Policy Center Briefing Book.
URL: <https://www.taxpolicycenter.org/briefing-book/how-did-tax-cuts-and-jobs-act-change-personal-taxes>.

Ми не будемо розглядати всі деталі внесених змін, а перейдемо до оцінювання їх наслідків. Для цього необхідно чітко розуміти мету запроваджених змін та зосередитися на її досягненні або перспективах досягнення. В одному джерелі знаходимо, що за рахунок постійного підвищення продуктивності, з кінця Другої світової війни до 2007 р. доходи зростали настільки швидко, що рівень життя подвоювався приблизно кожних 35 років. На противагу цьому, за прогнозами щодо розвитку економіки США, складеними у 2017 р., підвищення продуктивності праці й економіки загалом є настільки повільним, що рівень життя збільшиться вдвічі тільки через 70 років [20]. Отже, прийняття ТСJA мало на меті стимулювання накопичень матеріальних і нематеріальних активів, розташування капіталу в Сполучених Штатах та його ефективний розподіл серед підприємств, секторів і видів активів задля сприяння економічному зростанню.

Нововведення в оподаткуванні викликали неоднозначні висловлювання щодо очікуваних наслідків та досягнення поставленої мети. На думку одного із критиків, закон є серйозною помилкою й потребує коригування, оскільки для економіки з низьким рівнем безробіття, зростаючою нерівністю та значним державним боргом істотне скорочення податків, котре призведе до нарощування бюджетного дефіциту, не на часі. На його погляд, хоча ТСJA дещо поліпшив податковий кодекс, він, по-перше, мінімально вплине на

довгострокове зростання; по-друге, посилить розбіжність у доходах після оподаткування шляхом надання найбільшого відносного й абсолютного зниження податків домогосподарствам із високим рівнем доходу; по-третє, погіршить фінансове становище переважної частини домогосподарств після врахування податкових знижок; по-четверте, поглибить і без того проблемний фінансовий стан уряду; по-п'яте, зробить податкову систему більш складною та невизначеною; по-шосте, не сприятиме розробленню політики, спрямованої на боротьбу з майбутніми рецесіями; по-сьоме, зменшить покриття медичним страхуванням, підвищить ціни на нього та, по-восьме, скоротить благодійну допомогу [21].

Є й інші думки щодо наслідків податкових інновацій. Так, фахівці Банку Німеччини (Deutsche Bank) ще до прийняття ТСJA дійшли висновку: якщо запропоновані Д. Трампом зниження податків будуть уведені, федеральний дефіцит зросте з поточних оцінених 3,2 % ВВП до 3,5 %, що означає скорочення доходу до казначейства США на 100 млрд дол. Це чимало, проте не критично для федерального уряду. Загальний вплив зменшення податків не повинен викликати такий страх і занепокоєння, адже він відповідатиме зниженню податків за доби двох інших республіканських президентів Р. Рейгана та Дж. Буша [22].

Дослідники, котрі радше позитивно ставляться до нововведень, наводять результати своїх досліджень щодо їх впливу на економіку. На їхню думку, попри те, що минуло лише півтора року з моменту прийняття ТСJA, є певні, хоч і обмежені, докази того, як він впливає на економіку США. Формування фізичного капіталу, виміряне змінами валових внутрішніх нерезидентних інвестицій, у 2018 р. зросло на 4,61 % з часу прийняття закону. Інвестиції в обладнання, котрі отримали спеціальний режим віднесення на витрати завдяки ТСJA, теж примножуються [23]. Помітно підвищився темп приросту інвестицій після IV кв. 2017 р., хоч і дещо знизився на початку 2019 р. Середні показники за 2019 р. для споруд на 3,4 в. п. більше, ніж у 2016 р., для обладнання – на 3,3 та для інтелектуальної власності – на 4,3 в. п. Ще важливішим є те, що за тією самою схемою змінюються й темпи зростання продуктивності праці [20].

Зменшення податків також позитивно впливає на заробітну плату: вона підвищується з номінальною ставкою понад 3 % із моменту запровадження ТСJA. Рівень безробіття став нижчим від того, котрий більшість аналітиків вважають повноцінною зайнятістю, а зарплата й доходи зросли. Дані Бюро економічного аналізу свідчать, що компенсація працівникам збільшилася на 5,5 % у 2018 р. і на 3,4 % лише за перших шість місяців 2019 р., тобто істотніше порівняно з 4,5-відсотковим зростанням у 2017 р. Особистий дохід у 2018 р. піднявся на 4 % [23].

Ще одне питання, котре досліджувалось у контексті наслідків ТСJA, як його прийняття позначиться на американських сім'ях. Низка досліджень показує, що для більшості з них це означало зменшення податків до бюджету. За підрахунками Центру податкової політики, середнє домогосподарство (2,52 особи) у 2018 р. сплатило приблизно на 1600 дол. менше, ніж було

потрібно за попереднім законодавством, а домогосподарства із середнім рівнем доходів отримували після сплати податку на 900 дол. більше. Нещодавній аналіз даних IRS свідчить, що загальна сума відшкодування податків залишилася незмінною або скоротилася за рахунок ТСJA для переважної частини порогових доходів, за винятком групи доходів від 250 тис. до 1 млн дол. [23]. Для найбагатших платників податків обмеження суми вирахування під час визначення оподатковуваного доходу призвело до дещо більшого розміру сплачених податків.

Запровадження ТСJA помітно впливає на показники репатріації, тобто повернення американськими компаніями закордонних прибутків. У І кв. 2018 р. вони істотно зросли та, попри певне уповільнення висхідного тренда, досі значно перевищують рівень, який спостерігався під час дії попереднього законодавства.

З огляду на наведені дані щодо динаміки інвестицій, ринку праці, рівня доходів домогосподарств, стан економіки непоганий. Реальний ВВП США у 2018 р. зріс на 2,9 %, а протягом 2019 р. прогнозується його збільшення на 2,3 % [23]. Проте, навіть на думку прихильників нововведень, важко встановити зв'язок між ТСJA й описаними ефектами. Тобто минуло надто мало часу для однозначного висновку, що позитивні зміни в економіці зумовлені саме дією цього закону. Зазначену тезу розвивають критики зниження податків. На їхній погляд, більшість моделей вказують на те, що довгостроковий вплив на ВВП буде неістотним, навіть за зменшення ставок корпоративного податку на 40 %. Нижчі ставки податку створюватимуть позитивні ефекти, але вищий бюджетний дефіцит працюватиме у зворотному напрямку. Вплив на ВВП, національний дохід, буде ще меншим, оскільки ТСJA приведе до чистого припливу капіталу в найближчій перспективі, але населенню доведеться платити інвесторам у наступні роки, що спричинить зниження темпів зростання ВВП відносно аналогічного показника ВВП. За підрахунками дослідників, до 2028 р. унаслідок дії ТСJA ВВП збільшиться на 0,5 %, а ВВП – лише на 0,1 %. Якщо допустити знецінення капіталу, то вплив на чистий національний дохід, імовірно, буде нульовим [21].

Збільшення ВВП від податкової реформи 2017 р. у США прогнозують також дослідники Р. Дж. Барро та Дж. Фарман. Як відомо, зміни, що відбулись у ході реформи, полягали в зменшенні маржинальних ставок індивідуального прибуткового податку. За результатами розрахунків науковців, зміна ставок призведе до прискорення щорічного темпу зростання ВВП на 0,9 в. п. [24].

Критики ТСJA дають ще песимістичніший прогноз, зважаючи на фактор невизначеності, згідно з котрим ТСJA може “придушити” економіку. Адже цей закон робить податковий кодекс менш передбачуваним як через сприяння зростанню бюджетного дефіциту, що збільшує розмір імовірних необхідних коригувань політики для досягнення фіскальної стабільності, так і тому, що містить положення, котрі Конгрес США не може змінити. Більше того, в майбутньому буде важче боротися з рецесіями. Податкове навантаження природно збільшується і зменшується разом із доходом, слугуючи

автоматичним стабілізатором. ТСJA послабив цей стабілізуючий ефект, знизивши ставки податку, обмеживши вирахування чистих операційних збитків та процентних платежів, перейшовши до витрат на амортизацію. Крім того, через ефект підвищення дефіциту ТСJA може ще більше знеохотити майбутніх розробників політики брати участь у дискреційних програмах для стимулювання хворобливої економіки.

Крім фактичних наслідків податкової політики, науковці намагаються оцінити впливи, які можуть спостерігатись у перспективі внаслідок прийняття управлінських рішень стосовно змін у оподаткуванні. Зокрема, Е. Асен, аналітик Центру глобальної політики, говорить про наслідки запровадження податку на викиди вуглецю у США за ставкою 50 дол. США за 1 т у 2020 р. За її висновками, таке збільшення принесе 1,87 трлн дол. додаткових федеральних надходжень протягом наступних 10 років, але водночас призведе до падіння ВВП на 0,4 % і погіршення зайнятості на 44,1 тис. робочих місць. До того ж цей податок у кінцевому рахунку спотворюватиме інвестиційні рішення в економіці для проектів різних типів. Податок на викиди вуглецю, за задумом, має зменшити попит на товари, виробництво котрих містить істотну вуглецеву складову [25].

Також Е. Асен оцінює економічні й розподільчі ефекти трьох альтернативних пропозицій справляння вуглецевого податку в поєднанні зі змінами в оподаткуванні заробітної плати або прибутку, а саме запровадження податку на викиди вуглецю з: 1) одноразовою виплатою доходу домогосподарствам; 2) одночасним зменшенням індивідуального прибуткового податку; 3) паралельним зниженням податку на прибуток підприємств. У результаті оцінювання нею виявлено, що кожна пропозиція стикається з різними компромісами та досягає різних цілей політики. Перша пропозиція призводить до зменшення обсягу виробництва й числа еквівалентних робочих місць на повний робочий день, друга – до зростання обсягів виробництва та зайнятості, а третя, навіть за скорочення кількості робочих місць, – до найвищого зростання випуску й донарахування заробітної плати [25].

Узагальнюючи викладене, доходимо таких висновків:

1. Соціально-економічні наслідки податкової політики визначаються здебільшого шляхом встановлення взаємозв'язку податкового навантаження та обсягів ВВП, інвестицій, рівня ділової активності (обсяги виробництва, доходи бізнес-структур) і зайнятості. Оцінка наслідків проводиться на основі динамічних рядів за доволі тривалий проміжок часу (10–20 років), за допомогою математичного інструментарію й теоретично обґрунтованих моделей. Оцінюються як фактичні ефекти податкових політик, так і ті, котрі можуть спостерігатися в майбутньому в результаті податкових новацій.

2. Висновки науковців щодо наслідків податкових політик у країнах – членах ЄС є неоднозначними. Більшість досліджень свідчить на користь зменшення податків як запоруки збільшення ВВП, інвестицій, підвищення рівня ділової активності й зайнятості. Однак зростання зазначених показників унаслідок зниження податкового навантаження фіксується лише в ко-

роткостроковій перспективі та з часом нівелюється. Подібним чином збільшення податків призводить до спадної динаміки згаданих показників соціально-економічного розвитку, проте негативний вплив не має довгострокового характеру. Найістотніше на поведінку бізнесу і споживачів зміни в оподаткуванні впливають у період їх очікування. Це дає змогу точніше оцінити наслідки податкових новацій під час їх реалізації. Такий висновок актуальний для України, оскільки зміни до податкового законодавства повинні вноситися щонайпізніше за шість місяців до початку бюджетного року.

3. Неоднозначними є висновки щодо наслідків реформування індивідуального прибуткового податку, котрий справляється на прогресивній основі. Дослідження доводять резонансність зниження як тільки маржинальних ставок для стимулювання ділової активності та збільшення інвестицій, так і податкового навантаження на малозабезпечені верстви населення з метою стимулювання споживчого попиту. Беручи до уваги пропорційний спосіб оподаткування доходів фізичних осіб в Україні, дослідження з реформування податкових шкал не є актуальними. Однак вони можуть бути корисними при обґрунтуванні рішення стосовно, по-перше, зменшення ставки податку на доходи фізичних осіб; по-друге, зміни ставок податку на окремі види доходів, при оподаткуванні котрих застосовується диференційований підхід.

4. Дослідження взаємозв'язку змін у справлянні внесків на соціальне страхування та рівня зайнятості показало, що кількість робочих місць збільшується відчутніше за умови зменшення величини внесків на соціальне страхування для найманих працівників. Коли соціальні внески знижуються для роботодавців, це істотно не впливає на створення нових робочих місць, особливо якщо вивільнені кошти спрямовуються на підвищення заробітної плати. Коли таке підвищення є офіційним, то зростають надходження ПДФО, в протилежному разі зменшення внесків на соціальне страхування для роботодавців не має помітного фінансового й економічного ефекту, принаймні в короткостроковій перспективі. Цей висновок є актуальним для Уряду України, котрий відмовився від ЄСВ для найманих працівників та значно скоротив його для роботодавців.

5. Вимірюючи соціально-економічні наслідки податкових новацій, науковці не оминають увагою оцінювання фінансових ефектів, адже фінансова стабільність на макrorівні є запорукою соціально-економічного розвитку. Як правило, зниження ставок податку на прибуток і запровадження правил, що дають можливість усю суму інвестицій або велику їх частину одразу відносити на витрати з метою стимулювання ділової активності та зростання інвестицій, супроводжуються заходами з розширення оподатковуваної бази в інших її компонентах. На підтримку надходжень до бюджету вносяться зміни в екологічне й акцизне оподаткування. Отже, компенсаторні заходи є обов'язковою складовою податкових політик країн ЄС.

6. Податкові реформи, проведені у 2017–2019 рр., спрямовані на примноження інвестицій, зменшення оподаткування праці, розв'язання екологічних проблем, боротьбу з податковим шахрайством і ухиленням від оподатку-

вання. Частина податкових новацій націлена на виконання плану BEPS, зокрема в частині оподаткування розподіленого прибутку, правил оподаткування інвестиційних фондів та трастових компаній, котрі працюють за межами території ЄС і США. Загальну тенденцію змін у оподаткуванні можна охарактеризувати як зниження податкового навантаження на прибуток і працю та посилення фіскальної ролі екологічних податків.

Виходячи з наведених висновків, рекомендуємо створити в Україні Національну раду з оцінювання наслідків податкової політики, включивши в неї незалежних експертів із числа провідних науковців. Для прийняття подальших управлінських рішень необхідно проаналізувати наслідки податкових новацій за період 2014–2019 рр. Із метою виявлення тенденцій у взаємозв'язку динаміки податкового навантаження та показників соціально-економічного розвитку в Україні (вони можуть відрізнитися від тенденцій у країнах ЄС і США) слід узагальнити результати досліджень вітчизняних учених за 2000–2019 рр., за потреби виконати додаткові дослідження та визначити, чи відповідають прийняті управлінські рішення й законодавчі ініціативи в частині податкових новацій встановленим характеристикам такого взаємозв'язку.

Список використаних джерел

1. Десятнюк О., Маршалок Т. Антициклічне фіскальне регулювання економік країн світу – можливості для України. *Журнал європейської економіки*. 2019. Т. 18, № 2. С. 187–211.
2. Податкові трансформації в ЄС та податкова політика України в контексті євроінтеграції: монографія / А. І. Крисоватий, В. М. Мельник, Т. В. Кошук; за ред. А. І. Крисоватого. Тернопіль: ТНЕУ, 2014. 236 с.
3. Мельник В. М., Кошук Т. В. Вплив інтеграційних процесів на оподаткування в країнах ЄС. *Економіка і прогнозування*. 2014. № 4. С. 136–150.
4. Modern tendencies of fiscal policy in European economic space: monograph / A. Krysovaty, O. Kyrylenko, O. Kneysler et al.; scientific editorship by A. Krysovaty. Ternopil: TNEU, 2017. 388 p.
5. Податкова гармонізація в Україні в умовах реалізації Угоди про асоціацію між Україною і ЄС: монографія / за ред. А. М. Соколовської; ДННУ "Акад. фін. упр.". Київ, 2017. 448 с.
6. Райнова Л. Б. Проблеми зниження податкового навантаження на працю в пост-соціалістичних країнах ЄС. *Молодий вчений*. 2018. Т. 7. С. 275–281.
7. Соколовська А. М. Податкові аспекти аспису ЄС як орієнтири вдосконалення акцизного податку в Україні. *Фінанси України*. 2016. № 12. С. 21–24.
8. Wielen W. The Macroeconomic Effects of Tax Reform: Evidence from the EU JRC. *Working Papers on Taxation and Structural Reforms*. 2019. No. 4. June. URL: <https://ec.europa.eu/jrc/sites/jrcsh/files/jrc116961.pdf>.
9. Hayo B., Uhl M. The macroeconomic effects of legislated tax changes in Germany. *Oxford Economic Papers*. 2014. Vol. 66, Iss. 2. P. 397–418. URL: <https://doi.org/10.1093/oxep/gpt017>.
10. The output effects of tax changes: narrative evidence from Spain / P. Gil, F. Martí, R. Morris et al. *SERIEs*. 2019. No. 10. P. 1–23. URL: <https://doi.org/10.1007/s13209-018-0173-5>.
11. Cloyne J. Discretionary Tax Changes and the Macroeconomy: New Narrative Evidence from the United Kingdom. *American Economic Review*. 2013. Vol. 103, No. 4. P. 1507–1528. URL: <https://doi.org/10.1257/aer.103.4.1507>.

12. Asen E. UK Taxes: Potential for Growth / Tax foundation. 2019. October 17. URL: <https://taxfoundation.org/uk-tax-reform-potential/>.
13. Hodge S. A., Hickman B. How Lowering Corporate Tax Rates Encourages Economic Growth / Tax Foundation. 2018. URL: <https://files.taxfoundation.org/20190516115624/How-Lowering-Corporate-Tax-Rates-Encourages-Economic-Growth.pdf>.
14. Burggraeve K., Caju Ph. The labour market and fiscal impact of labour tax reduction: The case of reduction of employers' social security contributions under a wage norm regimewith automatic price indexing of wages. *National Bank of Belgium Working Paper*. 2003. No. 36. 47 p. URL: <https://doi.org/10.2139/ssrn.1691655>.
15. Dynamic scoring of tax reforms in the European Union / S. Barrios, M. Dolls, A. Maftai et al. *Journal of Policy Analysis and Management*. 2018. Vol. 38, Iss. 1. P. 239–262. URL: <https://doi.org/10.1002/pam.22105>.
16. Sims E., Wolff J. The state-dependent effects of tax shocks. *European Economic Review*. 2018. Vol. 107. P. 57–85. URL: <https://doi.org/10.1016/j.euroecorev.2018.05.002>.
17. Mertens K., Olea J. Marginal tax rates and income: new time series evidence. *The Quarterly Journal of Economics*. 2018. Vol. 133, Iss. 4. P. 1803–1884. URL: <https://doi.org/10.1093/qje/qjy008>.
18. Zidar O. Tax Cuts For Whom? Heterogeneous Effects of Income Tax Changes on Growth and Employment. *NBER Working Paper Series*. 2015. No. 21035. 95 p. URL: <https://doi.org/10.3386/w21035>.
19. How did the Tax Cuts and Jobs Act change personal taxes? / Tax Policy Center Briefing Book. URL: <https://www.taxpolicycenter.org/briefing-book/how-did-tax-cuts-and-jobs-act-change-personal-taxes>.
20. Holtz-Eakin D. Investment incentives and the Tax Cuts and Jobs Act. *AEIdeas*. 2019. September 25. URL: <https://www.aei.org/economics/investment-incentives-and-the-tax-cuts-and-jobs-act/>.
21. Gale W. G. A fixable mistake: The Tax Cuts and Jobs Act. *Brookings*. 2019. September 25. URL: <https://www.brookings.edu/blog/up-front/2019/09/25/a-fixable-mistake-the-tax-cuts-and-jobs-act/>.
22. Moss W. How Has the Tax Cuts and Jobs Act Affected the US Economy? *The Balance*. 2019. June 25. URL: <https://www.thebalance.com/how-proposed-trump-tax-cuts-affect-economy-4120649>.
23. Mathur A. Don't give up on the Tax Cuts and Jobs Act just yet. *AEIdeas*. 2019. September 16. URL: <https://www.aei.org/economics/dont-give-up-on-the-tax-cuts-and-jobs-act-just-yet/>.
24. Barro R. J., Furman J. Macroeconomic effects of the 2017 tax reform. *Brookings Papers On Economic Activity*. 2018. P. 257–345. URL: <https://doi.org/10.1353/eca.2018.0003>.
25. Pomerleau K., Asan E. Carbon Tax and Revenue Recycling: Revenue, Economic, and Distributional Implications / Tax foundation. 2019. URL: <https://taxfoundation.org/carbon-tax/>.

References

1. Desiatniuk, O., Marshalok, T. (2019). Counter-cyclical fiscal regulation of the economies of the world is an opportunity for Ukraine. *Journal of European Economy*, 18 (2), 187–211 [in Ukrainian].
2. Krysovaty, A. I. (2014). *Tax transformations in the EU and Ukraine's tax policy in the context of European integration*. Ternopil: TNEU [in Ukrainian].
3. Melnyk, V., Koschuk, T. (2014). Integration effect on taxation in the EU. *Economy and Forecasting*, 4, 136–150 [in Ukrainian].
4. Krysovaty, A. (Ed.). (2017). *Modern tendencies of fiscal policy in European economic space*. Ternopil: TNEU.
5. Sokolovska, A. M. (Ed.). (2017). *Tax transformations in the EU and Ukraine's tax policy in the context of European integration*. Kyiv: SESE "The Academy of Financial Management" [in Ukrainian].

6. Rainova, L. B. (2018). Problems of reduction of tax burden on labour in post-socialist countries of Europe. *Young Scientist*, 7, 275–281.
7. Sokolovska, A. M. (2016). Tax aspects of the EU acquis as landmarks of improvement of the excise tax in Ukraine. *Finance of Ukraine*, 12, 21–24 [in Ukrainian].
8. Wielen, W. (2019, June). The Macroeconomic Effects of Tax Reform: Evidence from the EU JRC. *Working Papers on Taxation and Structural Reforms*, 4. Retrieved from <https://ec.europa.eu/jrc/sites/jrcsh/files/jrc116961.pdf>.
9. Hayo, B., Uhl, M. (2014). The macroeconomic effects of legislated tax changes in Germany. *Oxford Economic Papers*, 66 (2), 397–418. DOI: 10.1093/oep/gpt017.
10. Gil, P., Marti, F., Morris, R., Pérez, J. J., & Ramos, R. The output effects of tax changes: narrative evidence from Spain. *SERIEs*, 10, 1–23. DOI: 10.1007/s13209-018-0173-5.
11. Cloyne, J. (2013). Discretionary Tax Changes and the Macroeconomy: New Narrative Evidence from the United Kingdom. *American Economic Review*, 103 (4), 1507–1528. DOI: 10.1257/aer.103.4.1507.
12. Asen, E. (2019). *UK Taxes: Potential for Growth*. Retrieved from <https://taxfoundation.org/uk-tax-reform-potential/>.
13. Hodge, S. A., Hickman, B. (2018). *How Lowering Corporate Tax Rates Encourages Economic Growth*. Retrieved from <https://files.taxfoundation.org/20190516115624/How-Lowering-Corporate-Tax-Rates-Encourages-Economic-Growth.pdf>.
14. Burggraeve K., Caju Ph. (2003). The labour market and fiscal impact of labour tax reduction: The case of reduction of employers' social security contributions under a wage norm regimewith automatic price indexing of wages. *National Bank of Belgium Working Paper*, 36. DOI: 10.2139/ssrn.1691655.
15. Barrios, S., Dolls, M., Maftai, A., Peichl, A., Riscado, S., Varga, J., & Wittneben, Ch. (2018). Dynamic scoring of tax reforms in the European Union. *Journal of Policy Analysis and Management*, 38 (1), 239–262. DOI: 10.1002/pam.22105.
16. Sims, E., Wolff, J. (2018). The state-dependent effects of tax shocks. *European Economic Review*, 107, 57–85. DOI: 10.1016/j.eurocorev.2018.05.002.
17. Mertens, K., Olea, J. (2018). Marginal tax rates and income: new time series evidence. *The Quarterly Journal of Economics*, 133 (4), 1803–1884. DOI: 10.1093/qje/qjy008.
18. Zidar, O. (2015). Tax Cuts For Whom? Heterogeneous Effects of Income Tax Changes on Growth and Employment. *NBER Working Paper Series*, 21035. DOI: 10.3386/w21035.
19. Tax Policy Center Briefing Book. (n. d.). *How did the Tax Cuts and Jobs Act change personal taxes?* Retrieved from <https://www.taxpolicycenter.org/briefing-book/how-did-tax-cuts-and-jobs-act-change-personal-taxes>.
20. Holtz-Eakin, D. (2019, September 20). *Investment incentives and the Tax Cuts and Jobs Act*. Retrieved from <https://www.aei.org/economics/investment-incentives-and-the-tax-cuts-and-jobs-act/>.
21. Gale, W. G. (2019, September 25). *A fixable mistake: The Tax Cuts and Jobs Act*. Retrieved from <https://www.brookings.edu/blog/up-front/2019/09/25/a-fixable-mistake-the-tax-cuts-and-jobs-act/>.
22. Moss, W. (2019, June 25). *How Has the Tax Cuts and Jobs Act Affected the US Economy?* Retrieved from <https://www.thebalance.com/how-proposed-trump-tax-cuts-affect-economy-4120649>.
23. Mathur, A. (2019, September 16). *Don't give up on the Tax Cuts and Jobs Act just yet*. Retrieved from <https://www.aei.org/economics/dont-give-up-on-the-tax-cuts-and-jobs-act-just-yet/>.
24. Barro, R. J., Furman, J. (2018). Macroeconomic effects of the 2017 tax reform. *Brookings Papers On Economic Activity*, 257–345. DOI: 10.1353/eca.2018.0003.
25. Pomerleau, K., Asen, E. (2019). *Carbon Tax and Revenue Recycling: Revenue, Economic, and Distributional Implications*. Retrieved from <https://taxfoundation.org/carbon-tax/>.